`
ނޫސް ބަޔާން
ޔާމީން ރަޝީދު ގަތުލުކުރުން: ޑީޑީކޮމްގެ ރިޕޯޓު ސަރުކާރުން އާންމުކޮ،ށް ތަހުގީގު އަލުން ހިންގަންޖޭ.
23 އޭޕްރީލް 2026
މިއަދަ،ކީ ޔާމީން ރަޝީދު ގަތުލުކުރިފަހުން ނުވައަހަރު ފުރިހަމަވާ ދުވަހެވެ. އޭނާއަކީ އާއްމުންގެ އާއްމުންގެ މަގުބޫލުކަން ހޯދައިފައިވާ
ބްލޮގަރެއް އަދި ގެއްލުވައިލައިފައިވާ ނޫސްވެރިޔާ އަހްމަދު ރިލްވާން އަބްދު اله ހޯދުމުގެ ކެމްޕޭނުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވެ އިންސާނީ
ހައްގުތައް ދިފާއުކުރި ޒުވާނެކެވެ. 23 އޭޕްރީލް 2017 ގެ ފަތިހުގެ ވަގުތެއްގައި ޔާމީން ފެނުނުއިރު އޭނާގެ ހަށިގަޑަނށް ވަނީ ގިނަ ފަހަރު
މަތިން ވަޅިހަ،ރާ ގަތުލުކޮށްފައެވެ . ޔާމީނަށް ހަމަލާ ދީފައިވަނީ އެންމެ މަދުވެގެން ތިންއަހަރުދުވަސް ވަންދެން އޭނާއަށް މަރުގެ އިންޒާރުތައް
،ދީ ފާރަލުމަށްފަހުގައެވެ.
މަރާލާފައިވާ މީހުންނާ،އި ގެއްލުވާލާފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ތަހުގީގުކުރުމަށް އުފެއްދި ރިޔާސީ ކޮމިޝަން (ޑީޑީކޮމް) އިން މިމައްސަލަ
ތަހުގީގުކުރުމަށްފަހު 2024 ވަނައަހަރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރޑ . މުހައްމަދުމުއިއްޒުއާ ހަވާލުކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ ރިޕޯޓު އާންމުކުރުމަށް
ޔާމީން ރަޝީދުގެ އާއިލާއާއެކުގައި މިޖަމްއިއްޔާއިން ދިވެހިސަރުކާރަށް ގޮވާލަމެވެ. އަދި މިމައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުންގެ ތެރެއިން
ސުވާލު އުފެދޭފަދަ ގޮތްތަކަކަށް ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފައިވާ މީހުންގެ ތަހުގީގު އަލުން ހިންގުމަށްވެސް ގޮވާލަމެވެ.
ޔާމީން ރަޝީދު ގަތުލުކުރި މައްސަލައާގުޅޭގޮތުން ކޮންމެ ސަރުކާރަކުންވެސް އަދި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުންވެސް އަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތް
މިޖަމްއިއްޔާއިން ކުށްވެރިކޮ،ށް ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރަމެވެ:
2015 އާ 2018 އާ ދެމެދުގެ އަހަރުތަކުގައި
މަރުގެ އިންޒާރުތައް ލިބުމާ،އި ބަޔަކު އޭނާއަށް ފާރަލަމުން ގެންދާކަން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަވިރސްއަށް އަންގައި، ފުލުހުންގެ ފަރާތުން
ރައްކާތެރިކަމަށް ޔާމީން ރަޝީދު އެދުމު،ން އެކަމަށް އަ ޅައިނުލަ،އި ފަރުވާކުޑަ ކޮށްފައިވުން.
ޔާމީން ރަޝީދަށް ހަމަލާދީ މަރާލާފައިވަނީ އޭނާ ދިރުއިޅެމުން ދިޔަ މ . ސްޕެޓިއު ލާގެ ތިރީ ސިޑި ކައިރީގައެވެ. ހަށިގަޑުނ ފެނުމުގެ މަދު
ގަޑިނ އިރުކޮޅެއް ތެރޭގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުން އެ ތަން ދޮ،ވެ ސާފުކޮށްފައިވެއެވެ. މިކަން މިގޮތަށް ކޮށްފައިވަނީ އެތަނުން
ނަގަންޖެހޭ ހެއްކާއި ގަރީނާ ފުރިހަމައަށް ނެގުމުގެ ކުރިންކަމަށް ހާމަވެފައިވެއެވެ.
ޔާމީން ރަޝީދާ ދެކޮޅަށް ނަފްރަތު އުފައްދަ،އި އިންޒާރު،ދީ އަދި އޭނާ ގަތުލުކުރުމަށްފަހު އޭނާގެ އާއިލާއާއި ރަހުމަތްތެރިންނަށްވެސް
ނުރައްކާތެރި އިންޒާރުދެމުން ގެންދިޔަ ބައެއް ފަރާތްތައް ތަހުހީގުގައި ހިމަނައިފައެއްނުވެއެވެ. ދައުލަތާއި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގައި ތިބި
ފަރާތްތައްވެސް މިކަމުގައި ހިމެނެއެވެ. އެމީހުންނަކީ ތަހުގީގުގައި ހިމަނަންޖެހޭ ބައެކެވެ.
ޔާމީން ރަޝީދު ގަތުލުކުރުމަށް އެންގީ ކޮންބައެއްކަމެއް އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ހޯ ދަ،އި ތަހުގީގުކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ.
1

2018 އާ 2023 އާ ދެމެދުގެ އަހަރުތަކުގައި
މަރާލާފައިވާ މީހުންނާ،އި ގެއްލުވާލާފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ތަހުގީގުކުރާ ކޮމިޝަން (ޑީޑީކޮމް) އަކީ ކުރީގެ ރައީސް އިބްރާހީމް
' ' 2018
މުހައްމަދުސޯލިހު ރިލްވާނާއި ޔާމީންއަށް އިންސާފު ހޯދައިދިނުމަށް ވީ ރިޔާސީ ވައުދެއް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ނަމުގައި ވަނަ އަހަރު
އުފެއްދި ރިޔާސީ ކޮމިޝަނެކެވެ. ރައީސް މުހައްމަދު މުއިއްޒު މިކޮމިޝަން އުވާލީ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ މޭމަހުގައެވެ . ޔާމީ ން ގަތުލުކުރި
މައްސަލައިގެ އިތުރުން، ރޑ . އަފްރާޝިމް ޢަ ލީ ގެ ގަތުލުގެ މަސައްލައާއި ރިލްވާން ގެއްލުވައި ލިމައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ
މެދުގައި ގުޅުންތަކެއްވާކަމަށް ޑީޑީކޮމްއިން ބަޔާންކޮ،ށް އެ ތިން މައްސަލައިގެ ތަހުގީގު އެއްކޮށްލައިފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެ،ސް
އެކޮމިޝަނަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ އެއްވެސް މީހަކު އިންސާފުގެ ކުރިމައްޗަށް ގެނެވިފައެއް ނުވެއެވެ. މިމައްސަލަތަކުގެ އިތުރު،ން ކޮމިޝަންނުން
ތަހުގީގުކުރަމަށް ހަވާލުކޮށްފައިވާ 20 އަށްވުރެ ގިނަ އަދަދުގެ މައްސަލަތަށް އެދެވޭ ގޮތަކަށް ތަހުގީގުކޮށްފައިވާ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭނޭފަދަ
އެއްވެސް ހެއްކެއް ފެންނާކަށްނެތެވެ .
މީގެ އިތުރު،ން ޑީޑީކޮމްއިން ވަނީ އެކޮމިޝަނުގެ ހޯދުންތައް ހާމަކުރުމަށް އިންކާރުކޮށްފައެވެ . ގައުމީ އަދި ބައިނަލްއަގުވާމީ ފެންވަރުގައި
ހަރަކާތްތެރިވާ މަދަނީ ޖަމްއިއްޔާތަކާއެކު މިޖަމްއިއްޔާއިން ވާނީ ކޮމިޝަނުގެ އެ ނިންމުމާ ދެކޮޅަށް ފާޑުކިޔުން ރައްދުކޮށްފައެވެ .
2023 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެތެރޭގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ވަނީ މިމައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ބައެއް ފާރާތްތައް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް
އަމުރުކޮށްފައެވެ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ނިންމީ ކޯޓުގެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުނުކުރުމަށެވެ.
2023 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވްމެބަރު މަހުގެތެރޭގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ވަނީ މިމައްސަލައާ ގުޅިގެން ތިން މީހެއްގެ މައްޗައް އުފުލައިފައިވާ
ޓެރަރިޒަމްގެ ދައުވާތައް ބާތިލުކޮ،ށް މައްސަލަ ކޯޓުން ބޭރުކޮށަފަ އެވެ . ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ވަނީ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އޮތް
މުއްދަތުގެ އެންމެ ފަހު ވަގުތުގައި ކޯޓުގެ އެ ނިންމުންވެސް އިސްތިއުނާފުނުކުރުމަށް ނިންމާފައެވެ. އެކަމާ ދެކޮޅަށް ވަކާލާތުކުރުމުގެ ޖާގަ
ނުލިބޭ ގޮތަށެވެ.
2023 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިހާބަށްފަހު ރައީސް މުއިއްޒުއާ ވެރިކަން ހަވާލުކުރުމަށް ގާތްވެފައިވަނިކޮށް ރައީސް ސޯލިހު 1،900
އަށްވުރެ ގިނަ ގައިދީން އެމީހުންގެ ހުކުމުން މިނިވަންކޮށްފައިއެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ކުރީގެ ރައީސް ޔާމީން އަބްދުލްގައްޔޫމްއާއި ކުރީގެ ނާއިބު
ރައީސް އަހުމަދު އަދީބު ހިމެނެއެވެ. އެމީހުންނަކީ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު (ޑީޑީކޮމްގެ) ތަހުގީގުތަކުން ތުހުމަތުކުރެވުނު މީހުން
ހިމާޔަތްކުރުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަމަށް ގިނަ ބަޔަކު ތުހުމަތުކުރާ ބައެކެވެ. ޔާމީން ގަތުލުކޮށްފައިވާ މައްސަލައިގެ ތަހުގީގައި
ބަޔާންކުރެވުނު ދައުލަތުގެ ކުރީގެ ދެ ވެރިންނާ ސުވާލުކޮށްފައިވާކަމެ،އް ނުވަތަ ނޫންކަމެއް އެގޭނކަށް ނެތެވެ .
2023 ވަނަ އަހަރުނެ ފެށިގެން އަދާހަމައަށް
، ' '
ޑީޑީކޮމްގެ ރިޕޯޓު ހާމަނުކުރުމަށް ނިންމި ނިންމުމަށް މަދަނީ ޖަމްއިއްޔާތަކުން ފާޑުކީފަހުން ސަރުކާރުން މިރިޕޯޓް ވަރަށް އަވަހަށް
އާންމުކުރާނެކަމަށް 2024 ވަނަ އަހަރުގެ މޭމަހުގައި ރައީސް މުއިއްޒު މީޑިއާތަކަށް ހާމަކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މިއަދާއަހަމައަށް ޑީޑީކޮމްގެ
ރިޕޯޓު އާންމުކޮށްފައިނުވާކަން ހިތާމައާއެކު ފާހަގަކުރަމެވެ. ބަންޑާރަ ނައިބު އަހްމަދު އުޝާމްގެ ފަރާތުން ރިޕޯޓާ ގުޅޭތޮރުން މައުލޫމާތު
ސާފުކުރުމު،ން ޑީޑީކޮމްގެ ރިޕޯޓު އާންމުކުރުމުގެ ކަންތައްތަކާ ހަވާލުވެ ހުރީ ބަންޑާރަ ނައިބުކަމަށާ،އި ސަރުކާރުން މިމައްސަލައާ ގުޅުންހުރި
މައުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމުގެ ނިޔަތެއް ނެތްކަމަށް ބު،ނެ ދާދި އަވަހަށް ރިޕޯޓު އާއްމުކުރާނެކަމަށް 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައިމަހުގެތެރޭގައި
ނުރަސްމީކޮށް ބުނެފައިވެއެވެ.
އ.ދ. ގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާއިބެހޭ ރިވިއު ތަކުގައި ބަންޑާރަ ނައިބު އިސްކޮށް ހުންނަ ސަރުކާރު ތަމްސީލުކުރާ ވަފްދުތަކުންވެސް އެ
މައުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމުގެ ނިޔަތެއް ސަރުކާރުން ނުގެންގުޅޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދެ (2) އަހަރު ފަހަނައަޅާދިޔަ
އިރުވެސް ރިޕޯޓު ހާމަކޮށްފައި ނުވުމަކީ މިކަމުގައި ސަރުކާރުގެ އިހްލާސްތެރިކަން އޮތްކަމާމެދުސުވާލު އުފެދޭ ކަމެކެވެ.
2

ޑީޑީކޮމް އުވާލުމުގެ ކުޑަ ދުވަސްކޮޅެއްކުރި،ން އެކޮމިޝަނުގައި ނުނިމިހުރި ހުރިހާ ތަހުގީގުތައް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަވިރސްއާ
ހަވާލުކޮށްފައިވާކަމުގެ މައުލޫމާތު މިޖަމްއިއްޔާއަށާއި ޔާމީން ރަޝީދުގެ އާއިލާއަށް ކޮމިޝަނުން ހިއްސާކޮށްފައިވެއެވެ. މިއީ މުހިއްމު
ސުވާލުތަކަކާއި ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އުފެދޭކަމެކެވެ. ސަބަބަ،ކީ ޑީޑީކޮމް އުފެއްދުމުގެ އަސްލަކީ މިފަދަމައްސަލަތައް ބެލުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ
ހިދުމަތުގެ މައްޗަށް އިތުބާރު ނެތުމާ،އި މިފަދަމައްސަލަތަކުގައި ހަރުދަނާ ތަހުގީގު ހިންގޭނެކަމާމެދު ޝައްކުއެފެދިފައިވުމެވެ. ސަރުކާރުން
މިގޮތަށް ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ތަހުގީގުގެ މިނިވަންކަމާމެދުސުވާލުއުފެދެއެވެ.
ޑީޑީކޮމް އުވާލީފަހުން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަވިރސްގެ ފަރާތަކުން ޔާމީން ރަޝީދު ގަތުލުކޮށްފައިވާ މައްސަލައިގެ ތަހުގީގާ ގުޅުންހުރި
މައުލާމާތެއް އާންމުކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ.
____
ނިމުނީ .
އިތުރު މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް: admin@democracymaldives.org
3